

**YANGI O'ZBEKISTONDA YANGICHA TA'LIM TIZIMINING KELIB
CHIQISHI VA BU BORADAGI O'ZGARISHLAR**

Azamjon Ergashev

Andijon Davlat Universtiteti, Tarix Fakulteti talabasi

Anotatsiya. Bugungi kunga kelib taraqqiyot uchun eng muhim bo'lgan ta'limni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Shu asnosda yurtimizning yangicha ta'lim tizimiga o'tishi biz yoshlar uchun juda ko'plab yangi imkoniyatlar eshigini ochdi. Oliy ta'lim va O'rta maxsus ta'limni yanada yaxshilash borasida juda ko'plab o'zgarishlar olib borilmoqda. Shu jumladan maktablarda o'quvchilarni bilimni baholashning yangi tizimi ishga tushirilishi, Oliy ta'lim muassasalarida esa yangi "Kredit Modul" tizimiga o'tilishini keltirishimiz mumkin. Ushbu maqolada yangi O'zbekistondagi yangicha ta'lim tizimi va unga o'zgacha yondashuvlar haqida batafsil yoritilgan.

Annotation. Today, much attention is paid to the development of education, which is the most important for development. At the same time, the transition of our country to a new education system has opened many new opportunities for us young people. Many changes are underway to further improve higher education and secondary special education. Among them, we can mention the launch of a new system for evaluating students' knowledge in schools, and the transition to a new "Credit Module" system in higher education institutions. This article describes in detail the new education system in the new Uzbekistan and different approaches to it.

Аннотация. Сегодня большое внимание уделяется развитию образования, которое является наиболее важным для развития. В то же время переход нашей страны на новую систему образования открыл перед нами, молодыми людьми, много новых возможностей. Осуществляется множество изменений для дальнейшего совершенствования высшего и среднего специального образования. Среди них можно отметить запуск новой системы оценки знаний учащихся в школах, а также переход на новую систему «Кредитный модуль» в высших учебных заведениях. В данной статье подробно описывается новая система образования в новом Узбекистане и различные подходы к ней.

Kalit so'zlar. Yangi O'zbekiston, taraqqiyot, Kredit-Modul, Oliy ta'lim, yoshlar, islohotlar.

Key words. New Uzbekistan, development, Credit Module, Higher education, youth, reforms.

Ключевые слова. Новый Узбекистан, развитие, кредитный модуль, высшее образование, молодежь, реформы.

Kirish. Ushbu amalga oshirilgan islohotlarni birma-bir tahlil qilib chiqadigan bo'lsak, dastlab maktab tizimidan boshlaymiz: shu asnoda Prezident ta'lim muassasalari agentligi boshchiligida Muhammad al-Xorazmiy Axborot texnologiyalari maktabi tomonidan baholashning yangicha tizimi ishlab chiqildi va tajriba sinov tariqasida jamoatchilikka tatbiq etildi. Uning afzalliklari shundan iboratki, endilikda o'quvchilar har bir dars tugaganda emas, har bir bob tugaganda baholanadi. Ushbu yangicha tizim ko'plab xalqaro tajribalar jumladan; Yevropa, Osiyo hamda Markaziy Osiyo mamlakatlari; Rossiya, Turkiya davlatlarining shuningdek, Kembridj dasturining baholash tizimi asosida yaratilgan. Tizimga ko'ra o'quvchi ikki uslubda formativ va summativ baholanadi. Ushbu baholash tizimi ehtiyojlarni va muammolarni o'rgangan holda ishlab chiqilgan bo'lib u amalga tatbiq etilgandan so'ng o'zining ijobiy samarasini bermoqda.

Formativ - baholash tizimining asil mohiyati bu o'quvchi bilimni emas o'qituvchi o'z darsini baholashi unga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritishi kerak bo'ladi.

Summativ - baholash tizimida o'qituvchi ma'lum bob davomida qamrab olgan mavzularni o'quvchiga yetkazib beradi va ularning ushbu bob bo'yicha olgan bilimlarini sinovdan o'tkazadi.

Asosiy qism. Yurtimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning, avvalo, maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasidan boshlanishi globallashtirish jarayonida bolalar tarbiyasida eng asosiy bo'g'in hisoblangan maktabgacha ta'lim tizimining jamiyatimiz hayotidagi o'rni va ahamiyati beqiyosligini nazarda tutadi. Ushbu jarayon shuningdek, bugun yirik shaharlarimizdan tortib, chekka tumanlar, qishloq va ovullarimizda yangi-yangi zamonaviy bog'chalar barpo etilyapti. Qisqa vaqt, ya'ni to'rt yil ichida respublikamizda bog'chalar soni 3 barobar oshib, bog'cha yoshidagi bolalarni qamrab olish darajasi 28 foizdan 54 foizga yetgani ana shunday amaliy harakatlarimiz natijasidir.

So'nggi to'rt yilda maktab o'qituvchilarining oylik maoshi bir yarim barobar ko'paytirilganligi, davlat mukofotlari bilan taqdirlanayotgan ustozlar soni oshib borishi, o'qituvchi tayyorlaydigan hisobotlar, qog'ozbozliklar soni keskin kamaytirilganligini o'zi ham ta'limning bu bosqichida ulkan ijobiy o'zgarishlarga zamin bo'ldi. Islohotlar, o'zgarishlar natijasida respublika bo'yicha qariyb 15 ming nafar erkak o'qituvchi maktablarga qaytdi.

Maktab ta'limini tubdan yaxshilash va uning sifatini oshirish, muallimlarga munosib sharoit yaratish borasidagi islohotlar jadal davom etmoqda. Hozirgacha "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili" davlat Dasturida ko'zda tutilgan 30 ta yangi maktab qurish, 320 ta maktabni ta'mirlash va moddiy-texnik bazasini yaxshilash maqsadida byudjetdan 2 trillion so'm ajratilishi, sohada yagona "elektron ta'lim" tizimini joriy etishga kelgusi 2 yilda 250 milliard so'm

yo'naltirish, boshqa tumandagi olis maktabga borib, dars beradigan o'qituvchilar oyligiga 50 foiz, boshqa viloyatga borib ishlasa — 100 foiz ustama haq to'lash kabi chora-tadbirlar sohadagi islohotlar samaradorligini ta'minlab beradi.

Ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy qismini, albatta, oliy ta'lim tizimidagi islohotlar tashkil etadi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi mazkur sohadagi yangi islohotlar uchun debocha vazifasini bajarib beradi. Ushbu hujjatga intellektual taraqqiyotni jadallashtirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish hamda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash maqsadida fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini rivojlantirish singari vazifalar asos qilib olindi. Konsepsiya mazmuni mamlakatimiz oliy ta'lim tizimini isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini aks ettiradi. Unda oliy o'quv yurtlarida qamrov darajasini kengaytirish hamda ta'lim sifatini oshirish, raqamli texnologiyalar va ta'lim platformalarini joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga jalb qilish, innovatsion tuzilmalarni shakllantirish, ilmiy tadqiqotlar natijalarini tijoratlashtirish, xalqaro e'tirofga erishish hamda tashkil etiladigan bo'ldi. Nodavlat ta'lim muassasalarini tashkil etish ularning ta'sischilari tomonidan amalga oshirilishi belgilandi. Nodavlat ta'lim tashkilotlariga litsenziya Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi tomonidan beriladigan bo'ldi.

Shunga ko'ra, mazkur Qonunning qabul qilinishi hamda amaliyotga joriy etilishi ta'lim sohasida qabul qilingan eng muhim hujjatlardan biri bo'ldi deyishimiz mumkin.

“Kredit Modul” - tizimi haqida batafsil ma'lumot beradigan bo'lsam;

Endilikda Oliy Ta'lim Muassasalari har bir bakalavryaat yoki magistratura dasturlari bo'yicha kataloglar ishlab chiqishi va unda shaffof tarzda talabalar uchun o'qish davomida qaysi fanlarni o'rganishi mumkinligi, ushbu fanlardan kimlar dars mashg'ulotlarini o'tib borishlari va bu dastur davomida qanday bilim, ko'nikma va mahotratlarga ega bo'lishi haqida batafsil ma'lumotlar berilib keyin o'quv jarayoni boshlanadi. Ushbu hususiyatlar endilikda O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimiga ham asta sekinlik bilan kirib kelmoqda bu tizim – Kredit Modul tizimi deyiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi farmoni bilan tasdiqlangan O'zbekiston respublikasida Oliy Ta'lim Tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasiga ko'ra mamlakatimiz Oliy Ta'lim Muassasalarining 85%i 2030-yilgacha bosqichma-bosqich kredit modul tizimiga o'tishi rejalashtirilgan. Bu esa yaqin yillar ichida mamlakatimizdagi deyarli barcha Oliy Ta'lim Muassasalari kredit modul tizimida faoliyat yurita boshlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan oliy ta'lim tashkilotlari uchun akademik va tashkiliy, shuningdek, moliyaviy mustaqillikning berilishi hamda Kengashlar vakolatlarining kengayayotgani ta'lim sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirish, sifatli ta'lim xizmatlarini ta'minlash va bu borada Prezident hamda

hukumatimiz belgilab bergan vazifalarni to'la-to'kis ado etish orqali mamlakatimiz taraqqiyotini belgilab beruvchi salohiyatli kadrlar tayyorlashga keng imkoniyatlar yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1) Cambridge Assessment International Education ma'lumotlari.
- 2) O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son bilan tasdiqlangan “ O'zbekiston Respublikasi oily ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. 11-ilova 9-band.
- 3) Soliyev A.S. va boshqalar. Mintaqaviy iqtisodiyot. o'quv qo'llanma/mas'ul muharrir Z.Ahmadjonova. -T.: Universitet, 2003